Vårdhygieniska riktlinjer – Städning, vårdcentral och mottagning

Noggrann städning av vårdlokaler och utrustning är grundläggande för att förebygga smittspridning inom vården. Det är vårdgivarens ansvar att specificera riktlinjer för städning och ansvarsfördelning mellan städpersonal och vårdpersonal. I varje verksamhet ska ytor och utrustning med hög smittrisk vara identifierade och dokumenterade.

Vårdlokaler i detta dokument innefattar lokaler där det bedrivs patientrelaterad verksamhet inom öppenvård.

Daglig städning

Städning av vårdlokaler och väntrum ska utföras en gång per dag eller oftare vid behov. Det innefattar patientnära ytor, avlastningsytor, tagytor där många tar med sina händer, golv och medicinteknisk utrustning som används frekvent. Toaletter som används av flera personer städas en gång per dag.

Desinfektion efter användning

Ytor och utrustning med hög smittrisk desinfekteras alltid mellan varje patient om dessa har varit i kontakt med naken hud eller kroppsvätskor. För exempel se tabell nedan.

Tabell 1. Exempel på ytor och utrustning med hög smittrisk

Ytor	Exempel
Patientnära ytor	Ovansida av brits, undersökningsstol, larmknapp
Avlastningsytor	Rullande vagnar, arbetsytor
Medicinteknisk utrustning	Saturationsmätare, blodtrycks-manschett, termometer, EKG, stetoskop, utrustning för rektoskopi/gyn, otoskop
Teknisk installation	Undersökningslampa

Punktdesinfektion

Punktdesinfektion ska alltid utföras direkt vid spill av kroppsvätskor. Desinfektion utförs med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Städning varje vecka

En gång i veckan rengörs icke patientnära ytor såsom bänkar, hyllor, underrede på brits, medicinteknisk utrustning och hjälpmedel som används mindre frekvent.

Städning årligen
Storstädning rekommenderas vartannat år. Storstädning kan exempelvis innefatta ytor som väggar, armaturer, ventiler, ovanpå högskåp samt utvändigt och bakom radiatorer/element.

Städmetod
Till städning ska ren utrustning såsom mikrofiberduk och mopp användas. Städning utförs med fuktig metod, och ytor med hög smittrisk kompletteras med desinfektion.

Städning/rengöring
Städa i första hand med mikrofiberduk fuktad med vatten. Om mikrofiberduk inte finns tillgängligt, använd annan duk med rengöringsmedel och vatten. Golv städas med rengöringsmedel och vatten.

Bearbeta ytan mekaniskt, det vill säga gnugga ordentligt. Detta är avgörande för att uppnå ett fullgott resultat. Använd mikrofiberduk/mopp får inte återfuktas. Fuktig metod innebär att ytan ska vara torr inom 1 minut.

Städning utfört på rätt sätt är tillräckligt på de flesta ytor förutsatt att punktdesinfektion skett.

Desinfektion
Ytor och utrustning med hög smittrisk kompletteras med desinfektion, se tabell 1. Desinfektion utförs med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid) eller desinfektionsmedel enligt tabell 2.

Vid synligt rena ytor bedöms alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt vara tillräckligt. Synligt smutsiga ytor ska alltid rengöras före desinfektion.

Kemiska desinfektionsmedel
Desinfektion av ytor och utrustning inom hälso- och sjukvård sker vanligtvis med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid). Vid känd eller misstänkt smitta kan det bli aktuellt att byta ut desinfektionsmedlet mot ett annat. Se nedan tabell.

Tabell 2. Val av kemiska desinfektionsmedel

Smittämne	**Daglig städning**		**Punktdesinfektion vid spill av kroppsvätskor**
	Tagytor	**Golv**	
Vinterkräksjuka (calicivirus)	Virkon 1% * Oxivir **Excel**	Normal rengöring	Virkon 1% * Oxivir **Excel**
Clostridioides difficile (CDI)	Oxivir Sporicide Wipe** eller Actichlor Plus***	Normal rengöring	Oxivir Sporicide Wipe** (Actichlor Plus***)

Influensa, RS-virus, Covid-19,	Ytdesinfektion	Normal rengöring	Ytdesinfektion
MRSA, VRE, ESBL, ESBL carba	Ytdesinfektion	Normal rengöring	Ytdesinfektion

Förklaringar:

***Virkonlösning:**	En tablett löses i 0,5 liter vatten i avsedd flaska. Blandad Virkonlösning är hållbar **5 dygn**. Inverkningstid **10 minuter.**
****Oxivir Sporicide Wipe:**	Inverkningstid **5 minuter.**
*****Actichlor Plus:**	Använd inte Actichlor Plus direkt på sura ämnen (t.ex. urin, kräk och avföring). Stora föroreningar bör städas bort innan, men en lätt nedsmutsad yta kan rengöras och desinfekteras i ett moment. Inverkningstid **10 minuter.**

Skötsel och underhåll

Brits och britspapper

Rutin ska finnas för att minst en gång per år kontrollera ytskiktet på britsarna. Är ytskiktet inte helt ska det åtgärdas för att möjliggöra korrekt rengöring och desinfektion.

Om britspapper används ska det bytas mellan varje patient. Vid kontakt med hud eller kroppsvätskor ska desinfektion av britsen utföras oavsett om britspapper har använts eller inte.

Kuddar

Avtorkningsbara överdrag

Avtorkningsbara överdrag till kuddar rekommenderas. Rutin ska finnas för att minst en gång per år kontrollera ytskiktet och hur det ser ut innanför överdraget. Skicka kudde och överdrag till tvätt minst en gång/år.

Textila överdrag

Om kuddar med enbart textila överdrag används ska de tvättas en gång i veckan samt om de har kommit i kontakt med kroppsvätskor.

Leksaker

Leksaker i väntrum ska tåla avtorkning med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel eller diskning i diskdesinfektor. Se Vårdhandbokens avsnitt om leksaker.

Gym för patienter

För städfrekvens av träningslokaler för patienter, se avsnittet om daglig städning.

Informera patienterna om att utföra handdesinfektion före träning och utprovning av material. Tillhandahåll desinfektionsmedel för patienterna att rengöra och desinfektera utrustningen med efter användning.

Förråd

Rekommenderad städfrekvens utifrån typ av förråd.

Förvaringsplats	Förpackningsnivå	Rek. tid för förvaring*	Städfrekvens
Sterilförråd*	Avdelnings-förpackning	T.o.m. utgångsdatum	Golv 1g/dag Hyllor 1g/mån
Närförråd** t.ex. behandlingsrum, skåp i korridor		< 15 dagar	Hyllor 1g/mån
Vagn/ väska***	Avdelnings-förpackning	< 15 dagar	Alltid före påfyllning
Vagn/ väska	Produkt-förpackning	< 8 dagar	Alltid före påfyllning

***Sterilförråd**
Sterilförråd kan vara ett rum med stängd dörr eller ett skåp i annat utrymme där patienter inte vårdas, undersöks eller behandlas. Dörren ska hållas stängd och rummet ska inte vara ett genomgångsrum om förvaring sker på öppna hyllor.

****Närförråd**
För att underlätta det dagliga arbetet kan närförråd med en mindre mängd sterila produkter behöva upprättas. Det kan vara vagnar med lådor (t.ex. stickvagn) eller skåp i lokaler där patienter undersöks, behandlas eller vårdas.

*****Vagn/väska**
Detta kan exempelvis gälla en väska i samband med hemsjukvård eller exempelvis en stickvagn i behandlingsrum.

För mer information om förråd
Se Vårdhygiens riktlinje ”Sterila produkter -förvaring, hantering och transport”.

Mer information

Städning i vården

- SVENSK STANDARD SS 8760014 :2017. Rengöring och städning för minskad smittspridning inom hälso- och sjukvård
- Vårdhandboken: Städning, rengöring
- Svensk Förening för Vårdhygien, Städning i Vårdlokaler

Rengöring och förvaring av medicintekniska produkter med specificerad mikrobiell renhetsgrad

- Vårdhandboken: Medicintekniska produkter med specificerad mikrobiell renhet

Rengöring av hjälpmedel

- Vårdhandboken: Rengöring